

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE OPIEKUN MEDYCZNY

SYMBOL CYFROWY
513[02]

Akceptuję:

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU

Jarostaw Pinkas

Minister Zdrowia

Zatwierdzam:

w/z MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU

Stanisław Stawiński

Minister Edukacji Narodowej

Warszawa 2007

I. OPIS ZAWODU

1. W wyniku kształcenia w zawodzie absolwent powinien umieć:
 - 1) rozpoznawać problemy opiekuńcze osoby chorej i niesamodzielnej;
 - 2) współpracować z pielęgniarką w zakresie planowania i realizowania planu opieki nad osobą chorą i niesamodzielną;
 - 3) pomagać pielęgniarce podczas wykonywania zabiegów pielęgniarских;
 - 4) wykonywać polecenia pielęgniarki i lekarza dotyczące opieki nad osobą chorą i niesamodzielną;
 - 5) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w zaspokajaniu potrzeb związanych z utrzymaniem ciała w czystości;
 - 6) wykonywać zabiegi higieniczne u osoby chorej i niesamodzielnej;
 - 7) wykonywać czynności związane z utrzymaniem czystości i estetyki łóżka oraz najbliższego otoczenia osoby chorej i niesamodzielnej;
 - 8) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w zaspokajaniu potrzeb związanych z odżywianiem;
 - 9) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w zaspokajaniu potrzeb związanych z wydalaniem;
 - 10) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w utrzymaniu aktywności ruchowej;
 - 11) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w użytkowaniu przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego;
 - 12) stosować urządzenia, przybory i narzędzia niezbędne podczas wykonywania czynności higienicznych;
 - 13) dezynfekować i konserwować przybory i narzędzia stosowane podczas wykonywania zabiegów pielęgniarских;
 - 14) zapewniać osobie chorej i niesamodzielnej bezpieczeństwo podczas wykonywania zabiegów higienicznych;
 - 15) dokumentować wykonane zabiegi higieniczne;
 - 16) nawiązywać i utrzymywać kontakty międzyludzkie;
 - 17) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w adaptacji do warunków życia w szpitalu oraz zmian związanych z przewlekłą chorobą lub starością;
 - 18) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w komunikowaniu się z rodziną, zespołem opiekuńczym i terapeutycznym oraz z innymi pacjentami;

- 19) udzielać wsparcia emocjonalnego osobie chorej i niesamodzielnej oraz jej rodzinie;
- 20) przestrzegać przepisów sanitarno-epidemiologicznych podczas wykonywania zadań zawodowych;
- 21) popularyzować zachowania prozdrowotne;
- 22) przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska;
- 23) udzielać pierwszej pomocy w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 24) organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii;
- 25) przestrzegać przepisów Kodeksu Pracy dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy oraz warunków pracy;
- 26) przestrzegać przepisów prawa dotyczących wykonywanych zadań zawodowych;
- 27) postępować zgodnie z zasadami etyki;
- 28) korzystać z różnych źródeł informacji.

Kształtowanie postaw przedsiębiorczych oraz przygotowanie do wejścia na rynek pracy powinno przebiegać zarówno w trakcie kształcenia zawodowego, jak i podczas realizacji zajęć edukacyjnych „Podstawy przedsiębiorczości”.

2. Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie opiekun medyczny powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- 1) rozpoznawania i rozwiązywania problemów opiekuńczych osoby chorej i niesamodzielnej o różnym stopniu zaawansowania choroby i w różnym wieku;
- 2) pomagania osobie chorej i niesamodzielnej w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych;
- 3) pomagania osobie chorej i niesamodzielnej w podtrzymywaniu aktywności społecznej;
- 4) aktywizowania osoby chorej i niesamodzielnej do zwiększania samodzielności życiowej;
- 5) zapewniania osobie chorej i niesamodzielnej bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego;

- 6) zapewniania osobie chorej i niesamodzielnej higienicznych warunków otoczenia;
- 7) wykonywania zabiegów higienicznych;
- 8) współdziałania z zespołem opiekuńczym i terapeutycznym;
- 9) asystowania pielęgniarce podczas wykonywania zabiegów pielęgniarских;
- 10) użytkowania urządzeń, przyborów oraz narzędzi do wykonywania zabiegów higienicznych;
- 11) konserwacji przyborów i narzędzi stosowanych podczas wykonywania zabiegów pielęgniarских;
- 12) popularyzowania zachowań prozdrowotnych.

II. BLOKI PROGRAMOWE

Zakres umiejętności i treści kształcenia, wynikający z opisu zawodu, zawierają następujące bloki programowe:

- 1) medyczne podstawy zawodu;
- 2) opieka nad osobą chorą i niesamodzielną;
- 3) podstawy działalności zawodowej.

BLOK: MEDYCZNE PODSTAWY ZAWODU

1. Cele kształcenia

Uczeń (słuchacz) w wyniku kształcenia powinien umieć:

- 1) posługiwać się podstawową terminologią z zakresu anatomii, fizjologii, patologii, higieny i promocji zdrowia;
- 2) wyjaśniać budowę i czynności układów oraz narządów człowieka;
- 3) wyjaśniać pojęcia zdrowia i choroby;
- 4) charakteryzować czynniki chorobotwórcze;
- 5) charakteryzować źródła i drogi szerzenia się chorób;
- 6) określać wpływ czynników środowiskowych na zdrowie człowieka;
- 7) wyjaśniać podstawowe procesy patologiczne;
- 8) opisywać objawy charakterystyczne dla schorzeń poszczególnych układów;
- 9) wyjaśniać znaczenie przestrzegania higieny dla zdrowia człowieka;
- 10) przestrzegać zasad aseptyki i antyseptyki;
- 11) zapobiegać występowaniu zakażeń szpitalnych;
- 12) stosować procedury dotyczące postępowania z odpadami medycznymi;
- 13) charakteryzować zachowania sprzyjające i zagrażające zdrowiu;
- 14) uczestniczyć w tworzeniu zdrowego i przyjaznego dla osoby chorej środowiska;
- 15) planować działania prozdrowotne;
- 16) prowadzić edukację w zakresie higieny osobistej i otoczenia;
- 17) stosować zasady profilaktyki chorób;
- 18) charakteryzować system organizacji ochrony zdrowia i pomocy społecznej w Polsce.

2. Treści kształcenia (działy programowe)

Treści kształcenia są ujęte w następujących działach programowych:

- 1) podstawowe pojęcia z zakresu anatomii, fizjologii, patologii i higieny;
- 2) budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka;
- 3) czynniki chorobotwórcze;
- 4) źródła i drogi szerzenia się chorób;
- 5) środowisko a zdrowie człowieka;
- 6) podstawowe procesy patologiczne;
- 7) objawy charakterystyczne dla schorzeń poszczególnych układów;
- 8) higiena osobista i otoczenia;
- 9) aseptyka i antyseptyka;
- 10) zakażenia szpitalne;
- 11) promocja zdrowia;
- 12) edukacja zdrowotna;
- 13) profilaktyka chorób;
- 14) organizacja systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej w Polsce.

BLOK: OPIEKA NAD OSOBĄ CHORĄ I NIESAMODZIELNĄ

1. Cele kształcenia

Uczeń (słuchacz) w wyniku kształcenia powinien umieć:

- 1) posługiwać się podstawową terminologią z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii oraz pielęgniarstwa i pielęgnowania;
- 2) charakteryzować podstawowe procesy psychiczne człowieka;
- 3) charakteryzować psychofizyczny rozwój człowieka w poszczególnych fazach życia;
- 4) określać procesy zachodzące w życiu społecznym;
- 5) interpretować zachowania społeczne jednostki i zbiorowości;
- 6) określać wpływ choroby na stan psychiczny i sytuację społeczną jednostki oraz jej rodziny;
- 7) komunikować się z osobą chorą oraz jej rodziną;
- 8) udzielać wsparcia emocjonalnego choremu i jego rodzinie;
- 9) uczestniczyć w rozpoznawaniu potrzeb biologicznych osoby chorej i niesamodzielnej;
- 10) oceniać stan higieniczny chorego;
- 11) uczestniczyć w planowaniu opieki nad osobą chorą i niesamodzielną;
- 12) dobierać materiały, środki, przybory i sprzęt do wykonywania zabiegów higienicznych;
- 13) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w wykonywaniu czynności dnia codziennego;
- 14) asystować pielęgniarce podczas wykonywania zabiegów higienicznych u osoby ciężko chorej;
- 15) wykonywać zabiegi higieniczne związane z utrzymaniem w czystości ciała osoby chorej;
- 16) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w czynnościach związanych z wydalaniem;
- 17) wykonywać czynności związane z utrzymaniem w czystości otoczenia osoby chorej i niesamodzielnej;
- 18) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w zmianie pozycji i przemieszczaniu się;

- 19) zapewniać osobie chorej i niesamodzielnej wygodne i bezpieczne ułożenie w łóżku;
- 20) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w posługiwaniu się przedmiotami ortopedycznymi;
- 21) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w korzystaniu ze sprzętu rehabilitacyjnego;
- 22) pomagać osobie chorej i niesamodzielnej podczas spożywania posiłków;
- 23) dostrzegać zaburzenia w funkcjonowaniu układów i narządów;
- 24) wykonywać pomiary podstawowych parametrów życiowych;
- 25) przekazywać pielęgniarce informacje o zaobserwowanych zmianach w stanie zdrowia chorego;
- 26) wykonywać zlecone zabiegi przeciwzapalne;
- 27) asystować pielęgniarce podczas wykonywania zabiegów pielęgniarских;
- 28) dezynfekować i myć przybory toaletowe i narzędzia używane podczas wykonywania zabiegów pielęgniarских;
- 29) zapewniać osobie chorej i niesamodzielnej bezpieczeństwo podczas wykonywania zabiegów higienicznych;
- 30) dokumentować wykonane zadania z wykorzystaniem programów komputerowych.

2. Treści kształcenia (działy programowe)

Treści kształcenia są ujęte w następujących działach programowych:

- 1) podstawowe pojęcia z zakresu psychologii, socjologii, pielęgniarstwa i pielęgnowania;
- 2) podstawowe procesy psychiczne;
- 3) psychofizyczny rozwój człowieka w poszczególnych fazach życia;
- 4) grupy społeczne;
- 5) procesy społeczne;
- 6) zachowania społeczne jednostki i zbiorowości;
- 7) proces komunikowania się;
- 8) wsparcie społeczne;
- 9) potrzeby chorego;
- 10) metody i techniki wykonywania zabiegów higienicznych;

- 11) obserwacja zmian w wyglądzie i zachowaniu chorego;
- 12) pomiary parametrów życiowych;
- 13) podstawowe zabiegi przeciwzapalne;
- 14) dezynfekcja i konserwacja przyborów i narzędzi;
- 15) przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania zabiegów higienicznych;
- 16) dokumentacja wykonanych zadań.

BLOK: PODSTAWY DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ

1. Cele kształcenia

Uczeń (słuchacz) w wyniku kształcenia powinien umieć:

- 1) stosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska;
- 2) udzielać pierwszej pomocy w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 3) interpretować podstawowe pojęcia gospodarki rynkowej;
- 4) wskazywać instytucje wpływające na politykę zdrowotną państwa;
- 5) określać źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych;
- 6) wyjaśniać istotę i zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce;
- 7) wskazywać czynniki wpływające na popyt i podaż usług medycznych;
- 8) wskazywać podmioty upoważnione do realizacji świadczeń zdrowotnych;
- 9) stosować zasady zapewnienia jakości obowiązujące w ochronie zdrowia;
- 10) wskazywać podstawy prawne funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej i płatnika;
- 11) podejmować działania związane z poszukiwaniem pracy;
- 12) sporządzać dokumenty dotyczące zatrudnienia oraz prowadzenia działalności gospodarczej;
- 13) stosować przepisy Kodeksu pracy dotyczące praw i obowiązków pracownika i pracodawcy oraz warunków pracy;
- 14) komunikować się i współpracować z zespołem;
- 15) rozwiązywać problemy w zakresie wykonywanych zadań zawodowych;
- 16) podejmować decyzje w zakresie wykonywanych zadań zawodowych;
- 17) przestrzegać zasad etyki;
- 18) respektować prawa pacjenta;
- 19) doskonalić umiejętności zawodowe.

2. Treści kształcenia (działy programowe)

Treści kształcenia ujęte są w następujących działach programowych:

- 1) bezpieczeństwo i higiena pracy;
- 2) ochrona przeciwpożarowa i ochrona środowiska;

- 3) zasady udzielania pierwszej pomocy;
- 4) podstawowe pojęcia gospodarki rynkowej;
- 5) instytucje wpływające na politykę zdrowotną państwa;
- 6) źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych;
- 7) system ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce;
- 8) popyt i podaż na rynku usług medycznych;
- 9) podmioty uprawnione do realizacji świadczeń medycznych;
- 10) jakość w ochronie zdrowia;
- 11) metody poszukiwania pracy;
- 12) dokumenty związane z zatrudnieniem i prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 13) prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy;
- 14) warunki pracy;
- 15) zasady i metody komunikowania się;
- 16) elementy socjologii i psychologii pracy;
- 17) etyka;
- 18) prawa pacjenta;
- 19) formy doskonalenia zawodowego.

III. PODZIAŁ GODZIN NA BLOKI PROGRAMOWE

Nazwa bloku programowego	Minimalna liczba godzin w okresie kształcenia w %*
Medyczne podstawy zawodu	30
Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	55
Podstawy działalności zawodowej	10
Razem	95**

* Podział godzin na bloki programowe dotyczy kształcenia w szkołach dla młodzieży i w szkołach dla dorosłych w formie stacjonarnej i zaocznej.

** Pozostałe 5 % godzin jest przeznaczone do rozdysponowania przez autorów programów nauczania na dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy.

IV. ZALECANE WARUNKI REALIZACJI TREŚCI KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

Do realizacji treści kształcenia, ujętych w blokach programowych, odpowiednie są następujące pomieszczenia dydaktyczne:

- 1) pracownia anatomiczna;
- 2) pracownia higieny osobistej i udzielania pierwszej pomocy;
- 3) pracownia komputerowa.

Pracownia anatomiczna powinna być wyposażona w:

- 1) modele anatomiczne;
- 2) przezrocza, foliogramy, programy komputerowe z zakresu anatomii;
- 3) filmy dydaktyczne obrazujące zaburzenia funkcjonowania układów i narządów człowieka;
- 4) atlasy, albumy anatomiczne.

Pracownia higieny osobistej i udzielania pierwszej pomocy powinna być wyposażona w:

- 1) urządzenia sanitarne;
- 2) przybory i środki higieniczne;
- 3) łóżka;
- 4) materace;
- 5) szafki przyłóżkowe;
- 6) pościel, bieliznę pościelową i osobistą, ręczniki;
- 7) parawany;
- 8) taborety;
- 9) kosz na brudną bieliznę;
- 10) pojemnik na odpady medyczne;
- 11) kaczki, baseny;
- 12) materace przeciwodleżynowe;
- 13) sprzęt do udogodnień dla chorych;
- 14) fantomy do nauki czynności higienicznych;
- 15) fantomy do nauki resuscytacji dorosłego i dziecka;

- 16) wyroby medyczne i produkty lecznicze;
- 17) termometry;
- 18) aparaty do mierzenia ciśnienia;
- 19) apteczkę pierwszej pomocy.

Pracownia komputerowa powinna być wyposażona w:

- 1) stanowiska komputerowe dla uczniów (jedno stanowisko dla dwóch uczniów);
- 2) stanowisko komputerowe dla nauczyciela;
- 3) drukarki lub urządzenie wielofunkcyjne;
- 4) pakiet programów biurowych;
- 5) specjalistyczne programy medyczne.

Wszystkie pracownie powinny składać się z sali lekcyjnej i zaplecza magazynowo-socjalnego.

W sali lekcyjnej należy zapewnić stanowisko pracy dla nauczyciela i odpowiednią liczbę stanowisk dla uczniów.

Praktyczna nauka zawodu powinna być prowadzona w wymiarze nie mniejszym niż 50% ogólnej liczby godzin przewidzianych w ramowym planie nauczania na zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia zawodowego.

Praktyczna nauka zawodu może odbywać się w pracowniach szkolnych oraz w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej.